

Länssstyrelsen
Norrbotten

Beslut

Datum
2026-06-08

1 (24)

Diarienummer
14627-2023

NVR ID
2201363

Bildande av Håssåvårre naturreservat i Arjeplogs kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 2, ska utgöra Håssåvårre naturreservat. Den slutliga inmätningen av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt MB m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt MB m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, Bilaga 4.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess höga biologiska mångfald och opåverkade vildmarkskaraktär. Områdets skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. De delar av området som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Syftet är även att bevara ett sammanhängande naturlandskap och motverka fragmentering. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer är syftet också att tillgodose behovet av ostörd natur för friluftslivet.

Syftet ska nås genom att:

- skogsbruk, exploatering och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras,
- reservatets naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas i huvudsak fritt genom naturliga processer,
- ge möjlighet till naturvårdsbränning som ersättning för utebliven naturlig brand,
- skogliga utvecklings- och arronderingsmarker återställs till ett mer naturligt tillstånd genom fri utveckling eller naturvårdande skötsel som exempelvis naturvårdsbränning, stängsling, ringbarkning och/eller röjning av ungskog,
- vid behov återställa vattenmiljöernas naturliga hydrologi och struktur genom att till exempel lägga igen diken, åtgärda vandringshinder, restaurera våtmarker eller återställa vattendrag efter flottledsrensning,
- främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet bekämpas, i de fall det är möjligt,
- åtgärder kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Skälen för bildandet av reservatet, tillika dess prioriterade bevarandevärden, är områdets värdefulla naturskog med dess stora biologiska mångfald. Områdets höga värden för friluftsliv är också skäl för bildande av reservatet.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar, samt skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar, med undantag för utglesning av trädskikt i områden där renskötsel bedrivs i enlighet med rennäringslagen (1971:437) med tillstånd enligt A 15,

2. på annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, till exempel genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta eller dumpa,
3. uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk, med undantag för älgstorn enligt A 12,
4. anlägga väg eller led,
5. anlägga ledning i luft, mark eller vatten,
6. bedriva vattenverksamhet, till exempel genom vattenreglering, muddring, avledande av vatten eller anläggande av vandringshinder,
7. plantera in växt-, djur-, eller svampart,
8. släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen,
9. framföra motordrivna fordon utanför väg med undantag för körning till och från ströängar enligt A 13, samt
10. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. förändra byggnad eller anläggning,
12. uppföra älgstorn,
13. köra i terrängen till och från ströängsskiften i reservatet i samband med jord- och skogsbruksåtgärder,
14. utföra fiskevårdande åtgärder såsom iläggning av sten eller grus, borttagning av vandringshinder eller liknande, samt att
15. i för rennärigen viktiga betesmarker där renskötsel bedrivs i enlighet med rennäringslagen (1971:437) genomföra utglesning av trädskiktet. För att tillstånd ska kunna meddelas krävs att det sker i begränsad omfattning och i bestånd med låga naturvärden, till exempel i täta yngre bestånd, samt att staten äger marken,
16. bedriva undersökningsarbete enligt minerallagen (1991:45), inom området som visas på kartan i Bilaga 3, samt
17. framföra motordrivna fordon i terrängen i enlighet med 1 § andra stycket punkt 7 i terrängkörningsförordningen (1978:594) i syfte att genomföra nödvändiga transporter i samband med undersökningsarbete inom området som visas i Bilaga 3.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. utmärkning av reservatet,
2. uppsättning och underhåll av informationsskyltar,
3. naturvårdsbränning,
4. stängsling, röjning av ungskog samt katning, ringbarkning och veteranisering av träd i skogliga utvecklings- och arronderingsmarker,
5. bekämpning av främmande arter,
6. utförande av återställningsåtgärder rörande vattenkvalitet, hydrologi och bottenmiljöer som exempelvis utrivning av vandringshinder eller igenläggning av diken,
7. genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål, samt
8. tillgängliggörande av reservatet för besökare genom underhåll av väg, anläggande och underhåll av parkeringsplatser, fågeltorn, raststugor, torrdass, stigar, leder, spänger, broar, rastplatser, eldstäder och vindskydd.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
2. samla in vedsvampar, mossor, lavar eller ryggradslösa djur,
3. skada vegetationen i övrigt genom att till exempel gräva upp växter,
4. fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt,
5. skräpa ner, samt
6. framföra motordrivna fordon utanför väg.

Undantag från A- och C-föreskrifter

Föreskrifterna ska inte hindra:

1. förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut,
2. underhåll av väg, exempelvis hyvling, grusning, dammbindning, slyröjning, snöröjning, halkbekämpning eller andra åtgärder för att bibehålla vägens nuvarande standard och funktion. Föreskrifterna hindrar inte heller kapning och flytt av träd som fallit eller lutar in i väg- eller siktröjningsområdet. Redan fallna träd får kapas vid gränsen för siktröjningsområdet medan lutande träd även får kapas vid rot. Kapade delar ska läggas i naturreservatet i anslutning till siktröjningsområdet. För samtliga åtgärder gäller att risken för skada på mark, vegetation, bottnar och vatten ska minimeras. Innan större underhållsåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd. Sådana åtgärder kan vara byte av vägtrummor, rensning av vägdiken eller rensning efter omfattande stormfällning. Vägarnas sträckning framgår av Bilaga 2,
3. underhåll av byggnader, stigar, leder, andra anläggningar. Innan större underhållsåtgärder, exempelvis trädsäkring, ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd,
4. markägare från att nå delar av berörda fastigheter som fått begränsad åtkomst för skogsbruksåtgärder genom reservatets utformning. Berörda delar av fastigheterna framgår av Bilaga 4. För att nå berörda delarna av fastigheten ska befintlig körsträcka användas och markförhållandena vara sådana att körskador inte uppstår. Träd som fallit över körsträckan får flyttas. Om träd måste fällas för att komma fram får dessa inte kvistas, kapas eller samlas ihop. Fällda träd för ej tas ut ur reservatet utan ska lämnas kvar på den plats där de fällts,
5. bedrivande av renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594),
6. snöskoteråkning på väl snötäckt mark i enlighet med terrängkörningsförordningen (1978:594). Skador på vattenmiljöer, mark och vegetation får ej uppstå.
7. plockning av bär och matsvamp,

8. bedrivande av jakt och fiske i enlighet med gällande lagstiftning,
9. användande av terrängskoter, till exempel fyrhjuling, vid uttransport av fälld älg eller björn. Särskild försiktighet ska iakttas för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer,
10. rättighetsinnehavare att fälla träd som riskerar att falla på byggnader,
11. rättighetsinnehavare att röja och ta bort sly, ta tillvara på fallna träd samt uppföra mindre markanläggningar som t ex spänger eller eldstäder inom 25 m från huvudbyggnad, samt
12. fastighetsägare att utföra jord- eller skogsbruksåtgärder på ströängar inom reservatet.

Information

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningar.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ MB gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. MB kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ MB vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön enligt annan lagstiftning.

Vid åtgärder som väsentligen kan ändra naturmiljön och som inte omfattas av förbud enligt naturreservatets föreskrifter ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB. Exempel på sådana större åtgärder är trädsäkring, fällning av fler än enstaka träd, fällning av grova eller särskilt skyddsvärda träd, flytt av liggande döda träd, uppförande av anläggningar och större markanläggningar, terrängkörning som riskerar körskador eller störning av känsliga vattendrag, byte av vägtrummor, dikesrensning, rensning efter omfattande stormfällning.

Länsstyrelsen upplyser om att åtgärder som omfattas av renskötselrätten inte förbjuds av föreskrifterna. I vissa fall uppstår krav på tillstånd, respektive samrådsplikt för att säkerställa att åtgärderna inte går emot reservatets syfte.

Beskrivning av ärendet

De höga naturvärdena inom Håssåvårre naturreservat uppmärksammades i samband med en inventering av skyddsvärda statliga skogar som länsstyrelsen och Naturvårdsverket genomförde under åren 2003-2005. Inventeringen gjordes på uppdrag av regeringen och redovisades i Naturvårdsverkets rapporter 5339, 5344, 5345 och 5473. För Norrbottens län redovisades totalt 432 områden som skyddsvärda.

Under år 2005 genomfördes ett fördjupat samråd med Statens fastighetsverk med premissen att Fastighetsverket skulle bevara de skyddsvärda områdena genom frivilliga avsättningar. I försök att nå en överenskommelse ritades gränserna för områdena om. Områdena minimerades för att följa bestandsgränser samtidigt som delar med något lägre naturvärden ritades bort. Någon överenskommelse nåddes dock aldrig och länsstyrelsen och Naturvårdsverket publicerade kompromissförslaget i Naturvårdsverkets rapport 5573 (2006).

Regeringen föreslog i prop. 2008/09:214, Hållbart skydd av naturområden, att de skyddsvärda områden på Fastighetsverkets marker som pekats ut i denna rapport, ska skyddas som naturreservat och marken ska överföras till Naturvårdsverket. Håssåvårre är ett av dessa områden. Medgivande av överföringen av förvaltningsansvaret från Fastighetsverket till Naturvårdsverket för ovanstående områden gjordes av Regeringen den 9 september 2010. Bildandet av Håssåvårre naturreservat är ett resultat av detta regeringsbeslut.

Inom reservatet ligger även ett antal små myrskiften, så kallade ströängar. Ingen ersättning är utbetald för dessa då länsstyrelsen av praktiska skäl valt att reservatet inte ska inskränka pågående markanvändning för dessa skiften.

Enligt 2 § lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket ska länsstyrelsen konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Förfrågan om konsultation har skickats till Luokta-Mávas,

Ståkke och Semisjaur-Njarg samebyar samt, Sametinget och Svenska samernas riksförbund. Luokta-Mávas, Ståkke och Semisjaur-Njarg samebyar har inte svarat på förfrågan. Konsultation begärdes av Svenska samernas riksförbund och sametinget. Konsultationen med Svenska samernas riksförbund avslutades i enighet. Konsultationen med Sametinget avslutades i oenighet rörande renbete i naturreservatets syfte men enighet i övrigt. Sedan dess har Länsstyrelsen fört en dialog med Sametinget i andra ärenden. Det har då framkommit att Sametinget motsätter sig skrivningen om flyttleder i föreskrift A15, eftersom dessa har ett starkt skydd i rennäringslagen. Länsstyrelsen har därför tagit bort skrivelsen om flyttleder och passager ur föreskriften.

Ärendet har remitterats till Skogsstyrelsen, Försvarmakten, Sametinget, och Sveriges geologiska undersökningar (SGU). Skogsstyrelsen ser positivt på reservatsbildningen och Försvarmakten har valt att inte yttra sig i ärendet. Sametinget och SGU har lämnat synpunkter som redogörs för i mer detalj under avsnittet *Synpunkter på förslaget* nedan.

Samebyarna Luokta-Mávas, Ståkke och Semisjaur-Njarg har förelagts att yttra sig över förslaget. Samtliga har tagit del av förslaget till beslut. Ståkke och Semisjaur-Njarg samebyar har inte yttrat sig i ärendet. Luokta-Mávas samebys yttrande redogörs för under avsnittet *Synpunkter på förslaget* nedan.

Statens fastighetsverk (SFV), Aktiebolaget Piteenergi, Telia Towers Sweden AB, NET4MOBILITY Handelsbolag, Gilpas Resources Ltd och Skellefteå Kraft aktiebolag har förelagts att yttra sig över förslaget. Samtliga har tagit del av förslaget till beslut. Av ovanstående är det enbart Statens fastighetsverk och Gilpas Resources Ltd som har valt att yttra sig i ärendet. Yttrandena redogörs för under avsnittet *Synpunkter på förslaget* nedan.

Beslutet har i enlighet med 25 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. föregåtts av samråd med Arjeplog kommun. Kommunens yttrande redogörs under avsnittet *Synpunkter på förslaget* nedan.

Samråd har genomförts med Naturvårdsverket som tillstyrker förslaget.

Synpunkter på förslaget

Sametinget

Sametinget framför i sitt yttrande att renskötseln och samiska näringar fortsatt måste kunna bedrivas obehindrat i naturreservatet och att berörda samebyar ska få inflytande i bildandet av naturreservatet. Man framhåller att renbetet inte får påverkas negativt och att framkomligheten för renarna och renskötarna inte får hindras. Sametinget menar även att bildande av naturreservat kan anses ha en positiv påverkan på renskötseln och i förlängningen det samiska folkets möjlighet att utöva sin kultur och samfundsliv när skyddad natur gagnar renbetesmarker. Vidare framför Sametinget att det samiska kulturarvet, både i form av fysiska lämningar och det immateriella kulturarvet i form av exempelvis berättelser, traditioner och beskrivande naturnamn även bör beaktas. Sametinget är positiva till att samråd ska genomföras med samebyn inför skötselåtgärder som kan medföra påverkan på förutsättningarna för renskötseln.

Sveriges geologiska undersökning

Sveriges geologiska undersökning SGU meddelar att de avstår från att yttra sig. Till detta har de dock bifogat en bilaga som innehåller allmänna ställningstaganden som gäller reservatsbildning i förhållande till mineralintressen. Bilagan är av sådan art att länsstyrelsen ändå betraktar den som ett yttrande, och som därför kommer redogöras för och bemötas i detta beslut. För att underlätta SGU:s arbete och minska länsstyrelsens administrativa börda, efterfrågar SGU att det ska framgå tydligt av reservatsföreskrifterna att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten som utförs av statlig myndighet undantas från A och C föreskrifterna. SGU menar att detta är viktigt eftersom de geologiska undersökningarna bidrar med viktig och grundläggande information som används i många samhällssektorer. SGU menar vidare att de geologiska undersökningarna ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning, och att SGU:s undersökningar generellt inte är av sådan art att de strider mot det naturbevarande syftet med naturreservatet. SGU framhåller Sveriges behov av kritiska och strategiska råvaror, och att geologisk kunskap är central för att kunna identifiera malmpotentiella områden. De menar att reservatsbildningar kan påverka viljan att prospektera, vilket leder till minskad geologisk kunskap om malmpotentiella områden. SGU vill också uppmärksamma länsstyrelsen på EU:s förordning om kritiska råvaror (CRMA) som trädde i kraft 23 maj 2024. Förordningen ställer krav på ökad kartläggning och utvinning av strategiska råvaror i medlemsstaterna, i syfte att minska sårbarheten

och öka försörjningsberedskapen i Sverige och EU, meddelar SGU. Vidare framför de att detta intresse måste beaktas i länsstyrelsens fortsatta arbete. SGU avstyrker reservatsbildning som berör områden av riksintresse enligt 3 kap. 7 § MB. Vidare avråder de starkt från reservatsbildning som berör väl undersökta områden med tidigare känd malmpotential. De avråder från reservatsbildning i områden där det finns gällande undersökningstillstånd eller bearbetningskoncessioner enligt minerallagen. Vidare avråder de från reservatsbildning som kan fragmentera malmpotentiella områden, med hänvisning till att detta försvårar och potentiellt omöjliggör framtida eventuell gruvverksamhet och relaterad infrastruktur. Slutligen framför SGU att en redogörelse kring relaterade samhällskonsekvenser för mineralnäringen hade varit önskvärt. Yttrandet bemöts i avsnittet Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter.

Luokta-Mávas sameby

Luokta-Mávas sameby är i utgångspunkt positiva till bildandet av Håssåvárre naturreservat, men ifrågasätter varför samebyarnas rättigheter att bedriva naturbetesbaserad renskötsel inte avspeglas i beslutets syfte.

Samebyn har vid konsultationer och yttranden rörande reservatsbildning även påpekat vikten av att tidigare kalavverkade ytor inom reservatet tillåts restaureras. I yttrandet framgår därför att samebyn vill se en ändring i föreskriften A1, till att innehålla *ekosystembaserad röjning och gallring i syfte att återställa renbete*.

Utöver det vill samebyn lyfta problematiken kring uttag i av restmaterial i form av kvistar och toppar vid utglesning inom reservatsområdet. Samebyn har omfattande erfarenheter av att hela träd avverkas och lämnas inom reservat tex i anslutning till kraftledning. De kvarlämnade träden skapar barriärer i terrängen och bidrar till förlust av viktigt renbete då marken täcks av grenar och toppar. Luokta-Mávas sameby vill därför att kravet på att fällda träd ska lämnas i reservatet enligt föreskrift A 15 tas bort. Yttrandet bemöts under avsnittet *Bemötande av yttranden* nedan.

Statens fastighetsverk

Statens Fastighetsverk (SFV) har inget att erinra mot förslaget till beslut så länge det inte påverkar förvaltningen av de områden som kommer omslutas av reservatsbildningen.

Inom Håssåvårre naturreservat går en skogsbilväg som leder till och igenom områden som ägs och förvaltas av SFV. Därför anses fri tillgång till denna väg för att fortsatt sköta förvaltningen av dessa områden viktig. SFV föreslår att det ska framgå av föreskrifterna att denna väg ska vara öppen för SFV:s förvaltning samt de som arbetar för SFV utan att särskilt lov behöver sökas samt att, vägen periodvis kommer nyttjas för tyngre trafik. Yttrandet bemöts under avsnittet *Bemötande av yttranden* nedan.

Gilpas Resources Ltd

Bolaget meddelar att om Länsstyrelsen väljer att gå vidare med bildandet av naturreservatet behöver det vara förenat med ett generellt undantag som innebär att undersökningar av mineral, samt därmed sammanhängande verksamheter och åtgärder förblir tillåtet. Yttrandet bemöts under avsnittet *Bemötande av yttranden* nedan.

Arjeplogs kommun

Kommunstyrelsen invänder inte mot bildandet av Håssåvårre naturreservat i Arjeplogs kommun då reservatets föreskrifter inte inskränker det rörliga friluftslivet eller allmänhetens möjligheter till jakt och fiske.

Kommunen vill understryka att om området ska generera en hållbar lokal ekonomisk tillväxt och utveckling bör Länsstyrelsen i Norrbottens län satsa på investeringar i, samt stödjande av friluftslivinfrastruktur inom reservatet. Yttrandet bemöts under avsnittet *Bemötande av yttranden* nedan.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Området omfattar en mycket värdefull naturskog som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogsmiljöer. Skogen är till stor del urskogsartad och tillhör den nationellt och inom EU prioriterade livsmiljötypen Västlig taiga, som minskat kraftigt i utbredning under de senaste 100 åren. Området har egenskaper och strukturer som bildats genom att naturliga processer fått verka relativt ostört under lång tid.

Naturreservatet erbjuder höga upplevelsevärden och goda möjligheter att uppleva och nyttja orörd natur genom aktiviteter som bär- och svampplockning, fiske, jakt, vandring och skidåkning.

Länsstyrelsen saknar detaljerad kunskap om reservatets våtmarker, sjöar och vattendrag. Reservatet är därför avgränsat främst utifrån områdets höga skogliga naturvärden.

Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden samt dess opåverkade och ostörda karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Länsstyrelsen bemötande av inkomna synpunkter

Sametinget

Sametinget framför i sitt yttrande att renskötseln och samiska näringar fortsatt måste kunna bedrivas obehindrat i naturreservatet och att berörda samebyar ska få inflytande i bildandet av naturreservatet. Länsstyrelsen har infört långtgående undantag från föreskrifterna för att inte inskränka renskötselrätten. Länsstyrelsen bedömer därför att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar rennäringens bedrivande. Samebyar ges möjlighet till inflytande under handläggningen genom konsultationer och föreläggs att yttra sig över förslag till beslut och skötselplan.

Sveriges geologiska undersökning

SGU önskar att det tydligt ska framgå av reservatsföreskrifterna att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten som utförs av statlig myndighet ska undantas från A och C-föreskrifterna. Länsstyrelsen instämmer med SGU om att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten är viktigt för samhället, och att det finns ett stort samhällsintresse för metaller som bland annat krävs för den gröna omställningen. Vilken påverkan geologisk kartläggning har på naturreservatets naturmiljöer, arter och friluftslivsvärden beror bland annat på metod, samt var och när under året undersökningarna genomförs. Även om många metoder enligt SGU ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning, så kan det inte uteslutas att vissa undersökningsåtgärder kan ha negativ påverkan på reservatets naturvärden. Föreskrifterna ska skydda mot åtgärder som kan skada de höga naturvärdena och därmed motverka syftet med reservatet. Det är alltså åtgärderna i

sig som måste regleras, vem som orsakar skadan saknar betydelse. Länsstyrelsen ser därför ingen möjlighet att utforma särskilda undantag för statliga myndigheter såsom SGU föreslår.

Uppkommer det behov av att utföra åtgärder för undersökning, kartläggning eller inventering som strider mot naturreservatets föreskrifter finns möjlighet att söka dispens från föreskrifterna. Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl eller om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte. Länsstyrelsen vill belysa att vissa undersökningsåtgärder redan är tillåtna, då de inte strider mot reservatsföreskrifterna. Sådana åtgärder kräver ingen dispens.

SGU framför även Sveriges behov av kritiska och strategiska råmaterial och att reservatsbildning kan påverka viljan att prospektera och därmed möjligheten för samhället att få kännedom om malmpotentiella områden. Därför önskar de även att samhällskonsekvenserna för mineralnäringen ska redogöras för vid reservatsbildningar. Länsstyrelsen är medveten om att reservatsbildning kan få konsekvenser för olika näringar, men har inte någon skyldighet att göra mer omfattande avvägningar än vad som gjorts i ärendet.

SGU framför även att de avråder starkt, respektive avråder från reservatsbildning när det berör väl undersökta områden med tidigare känd malmpotential, samt i områden där reservatsbildning riskerar att fragmentera malmpotentiella områden.

En intresseavvägning har gjorts där enskilda och allmänna intressen har beaktats, och samhällets behov av metaller och mineral har ingått i den bedömningen. Länsstyrelsen anser att området, med hänsyn till de mycket höga naturvärdena, är i behov av skydd. SGU:s synpunkter ändrar inte den bedömningen.

Luokta-Mávas sameby

Luokta-Mavás sameby är av princip inte emot reservatsbildningen men kräver att samisk naturbetesbaserad renskötsel inkluderas i syftet och att föreskrifter ändras för att möjliggöra restaurering av renbete på tidigare kalavverkade ytor. Samebyn motsätter sig även kravet på att fällda träd inom reservatet lämnas kvar, då grenar och toppar utgör fysiska barriärer och minskar tillgången på renbete i området.

Ett naturreservat kan enligt 7 kap. 4 § miljöbalken bildas i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftslivet, skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer och/eller skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter. Inom ramen för 7 kap. 4 § miljöbalken kan reservat också bildas för att skydda till exempel landskapsbilden och geologiskt intressanta formationer, med hänvisning till att de utgör värdefulla naturmiljöer.

Syftet preciseras genom ett antal punkter där vi lyfter åtgärder som behöver förhindras eller utföras för att reservatet ska bibehålla och/eller utveckla de naturvärden som finns i området.

Länsstyrelsens bedömning är att renbete är en del av de naturliga påverkansfaktorerna i ett naturreservat och därmed ingår i att ”reservatets naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas i huvudsak fritt genom naturliga processer”. Länsstyrelsen anser inte att det finns anledning att specifikt peka ut renbete som en del av hur syftet ska uppnås generellt i naturreservat.

Renbete är en av många faktorer som påverkar och formar naturmiljöerna i ett naturreservat och bidrar till områdets biologiska mångfald. Det betestryck ett reservat utsätts för omfattar även bete från andra djur så som älgar och gnagare. Andra faktorer som påverkar naturmiljöerna i ett reservat är till exempel väderförhållanden, brand och andra naturliga störningar. I reservatets syfte preciseras inte alla sådana faktorer.

Länsstyrelsens bedömning är att föreskrifterna A1 och A15 redan möjliggör restaureringsåtgärder i områden med lägre naturvärden. Reservatsbeslutet reglerar inte val av metod eller tillvägagångssätt vid eventuella restaureringsåtgärder. Detta hänvisas istället till tillståndsprövningen i varje enskilt fall.

Statens fastighetsverk

Statens fastighetsverk (SFV) har inget att erinra mot bildandet av naturreservatet Håssåvårre under förutsättning att deras förvaltning av omslutna områden inte påverkas. SFV kräver fri tillgång till den skogsbilväg som går genom reservatet till deras marker. De föreslår därför ett tillägg i föreskrifterna som garanterar att vägen förblir öppen för SFV:s personal och tunga transporter utan krav på särskilt tillstånd.

Efter det inkomna yttrandet har Länsstyrelsen valt att lägga till undantag 4, vilket gör det tillåtet att i samband med skogsbruksåtgärder köra genom reservatet med skogsmaskin till och från det omslutna området. Vidare meddelar länsstyrelsen att vägfrågan inte regleras inom ramen för reservatsbeslutet.

Gilpas Resources Ltd

Bolaget vill att länsstyrelsen inför ett generellt undantag för mineralundersökningar samt tillhörande verksamheter och åtgärder. Länsstyrelsen bedömer dock att ett generellt undantag från föreskrifterna inte är lämpligt, med hänsyn till de höga naturvärdena inom reservatsområdet. Innehavare av undersökningstillstånd bör däremot ges möjlighet att fortsätta sina undersökningar efter att reservatet har bildats, förutsatt att naturvärdena inte skadas. Efter inkommet yttrande har länsstyrelsen därför infört två nya tillståndspliktiga föreskrifter i beslutet, A 16 och A 17. Dessa föreskrifter öppnar upp för undersökningsarbete enligt minerallagen (1991:45). Körning till och från undersökningsarbetet får göras efter erhållet tillstånd från länsstyrelsen, för att säkerställa att inga skador på mark eller naturvärden uppstår.

Arjeplogs kommun

Arjeplogs kommun anser det inte tillräckligt att endast skydda området, utan betonar vikten av att Länsstyrelsen måste göra satsningar i och stödjande av friluftslivinfrastruktur i skyddade områden som är viktiga för det rörliga friluftslivet.

Enligt länsstyrelsens kännedom nyttjas området enbart i begränsad omfattning av det rörliga friluftslivet. Om behovet uppstår och det bedöms vara förenligt med reservatets syfte och föreskrifter kan nya anläggningar för att kanalisera eller främja friluftslivet iordningsställas.

Överensstämmelse med strategier för skydd samt förenlighet med miljömål

Regering och riksdag har uppdragit åt länsstyrelserna att arbeta med skydd och skötsel av värdefull natur. Områdesskyddet är en prioriterad del av regeringens miljöpolitik, som både på nationell och regional nivå följer fastställda riktlinjer och strategier.

Beslutet följer gällande riktlinjer för urval och bildande av naturreservat. Det ligger i linje med Sveriges internationella

åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av följande miljö kvalitetsmål:

- Levande skogar
- Storslagen fjällmiljö
- Ett rikt växt- och djurliv
- Begränsad klimatpåverkan

Reservatet bidrar även till uppfyllandet av flera av Sveriges nationella friluftsmål, däribland *Tillgång till natur för friluftsliv* och *Skyddade områden som resurs för friluftslivet*, genom att naturmiljöernas upplevelsevärden bevaras och tillgängliggörs.

Beslutets förenlighet med planer och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB

Det finns två intressen att beakta; naturvårdsintresset och intresset av att utvinna värdefulla ämnen och material. Länsstyrelsen bedömer att dessa är betrakta som allmänna intressen enligt 3 kap. MB.

Håssåvårre mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden och skall enligt 3 kap. 6 § 1 st. MB så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada naturmiljön. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som bidrar till att stärka skyddet för detta naturvårdsintresse.

Naturreservatet berör ett område som har potential att innehålla värdefulla ämnen och material och ska, enligt 3 kap. 7 § 1 st. MB, så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra utvinningen av dessa. I området planeras undersökningsverksamhet enligt minerallagen. Det är dock ännu inte känt om det finns några förekomster som är brytvärda i området. Länsstyrelsen bedömer att det finns goda skäl för att den kunskapsuppbyggnad som undersökningsverksamheten innebär får möjlighet att fortgå även efter att reservatet bildats. Därför har länsstyrelsen infört en föreskrift med tillståndsplikt för undersökningsarbete enligt gällande minerallagstiftning samt en föreskrift för tillhörande terrängkörning.

Reservatet berör inte några områden av riksintresse. Länsstyrelsen bedömer sammantaget att ett naturreseptat i det aktuella området

är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen med tillägg och fördjupningar. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som styrker rennäringens intressen.

Intresseprövning

I enlighet med 7 kap. 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen.

I reservatet ligger ett antal ströängsskiften, som huvudsakligen består av mindre våtmarksområden som har en historisk bakgrund som slättermark. Länsstyrelsen bedömer att ett fortsatt nyttjande av dessa skiften inte på ett betydande sätt motverkar reservatets syfte. Reservatets föreskrifter är därför utformade så att pågående markanvändning inte försvåras inom dessa ströängsskiften. Det innebär att slätter, fällning av träd och andra liknande åtgärder inte är reglerade inom ströängsskiftena. I och med detta undantag bedömer länsstyrelsen att föreskrifterna inte förhindrar pågående markanvändning på ströängarna. Reservatsbeslutet medför därför inte heller någon rätt till ersättning för ägarna till ströängarna. Vid körning till och från ströängsskiften i samband med jord- eller skogsbruksåtgärder finns risk för skador på mark och vegetation som inte är förenligt med syftet med reservatet. För att undvika sådana skador får körning endast ske efter tillstånd av länsstyrelsen. På så sätt kan myndigheten styra var, när och på vilket sätt terrängkörningen får ske för att minska risken för skador.

Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte. Berörda markägare har ersatts för det intrång i pågående markanvändning som reservatsbeslutet innebär.

Konsekvensutredning

Enligt 3 och 5-7 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar ska en myndighet inför beslut om föreskrifter eller allmänna råd så tidigt som möjligt utreda ordningsföreskrifternas kostnadsmässiga och övriga konsekvenser. Enligt 4 § samma förordning får myndigheten göra ett undantag från

regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att ordningsföreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Föreskrifternas konsekvenser för allmänheten eller i övrigt bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning inte behöver upprättas.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn: Håssåvårre naturreservat

Kommun: Arjeplog

Lägesbeskrivning: 25 km N om Arjeplog

Fastigheter: Arjeplogs Kronoöverloppsmark 1:1, SFV
Arjeplogs Kronoöverloppsmark 3:1, SFV
Märsa 1:4, enskild ägare
Märsa 1:5, enskild ägare
Lövnäs 1:5, enskild ägare
Lövnäs 1:11, enskild ägare

Samfälligheter: Mattaur S:1
Lövnäs S:1

Sameby: Luokta-Mávas
Ståkke
Semisjaur-Njarg

Förvaltare: Länsstyrelsen

Area: ca 1737 ha

Naturtyper: Skogsmark ca 1116 ha
varav produktiv skog ca 551 ha
Våtmark ca 155 ha
Sjöar och vattendrag ca 24 ha
Övrig mark ca 442 ha

Beskrivning av området

Håssåvårre naturreservat är beläget ca 25 km rakt norr om Arjeplog. Reservatet ligger mellan två större fjällurskogsreservat, ca 500 m öster om Hornavan-Sädvajaure och knappt 2,5 km nordväst om Ståkke-Bårgå. Centralt i reservatet ligger lågfjället Håssåvårre med

en höjd av 773 m.ö.h. Området är kuperat med flera lägre, skogklädda toppar, däribland Råvek i nordöstra änden med branta sluttningar framför allt i öst och mot sydväst. Spritt över området finns ett flertal mindre myrar och ett större våtmarksområde nordväst om Håssåvárres topp. Det finns också flera små sjöar och vattendrag. Längst i väst omfattar reservatet södra änden av sjön Juolna och Märsabäcken, som övergår i sjön Märssåjávrrre sydväst om området.

Berggrunden vid Håssåvárre utgörs främst av rödgrå eller ljus röd granit med sur till intermediär kemisk sammansättning. I norra och västra delarna finns partier med paragnejs med silikat kemi, dacit—ryolit och ryolit med sur kemisk sammansättning, men också basalt—andesit med intermediär till basisk kemi. Inslaget av intermediära till basiska bergarter innebär förutsättningar för en rikare flora.

Reservatet avgränsas delvis av väg 630 i väst och ansluter också till en enskild väg längs en kort sträcka i norra delen. En skogsbilväg korsar reservatets västra delar. I anslutning till skogsbilvägen finns två ytor med yngre produktionsskog. Ytorna har kalavverkats i tidigare skede och ingår inte i reservatet.

Den gamla skogen på berget Håssåvárres sluttningar består av gles, grandominerad urskog med inslag av grova, månghundraåriga tallöverståndare. Granskog dominerar i majoriteten av reservatet. Det finns även talldominerade bestånd, och i vissa delar ett stort inslag av senvuxna björkar. I den flacka dalgången längs Märsabäcken i väst är lokalklimatet kärvt, och inslaget av klen glasbjörk ökar markant med närheten till bäcken. Skogen i de låglänta västra delarna är tydligt påverkad av plockhuggning men har ändå en naturlig ålderskiktad struktur, inslag av mycket gamla träd och gott om död ved. Även här dominerar gran med inslag av tallöverståndare.

De större våtmarkspartierna nordväst om berget Håssåvárre utgörs av öppna kärr med rinnstråk. I östra, sydöstra och sydvästra delarna av reservatet finns flera mindre myrar med inslag av gölar, tjärnar och små vattendrag. Inga tecken på hydrologisk påverkan från exempelvis dikning ses på reservatets våtmarker, inte heller rätning av vattendrag. Myrarna bedöms överlag ha en hög grad av naturlighet. Det finns dock tecken på markskador från terrängkörning med fordon.

Området har brukats av det samiska folket i generationer och är idag viktiga betesmarker för Luokta-Mávas, Semisjaur-Njarg och Ståkke samebyar. Luokta-Mávas och Seimsjaur-Njarg samebyar använder delar av området som höst- och förvinterland. Semisjaur-Njarg sameby nyttjar även området som förhöstland. För Ståkke sameby är delar av reservatet ett viktigt kalvningsland, men det används större delen av året även som vårvinter-, vår-, sommar-, förhöst- och höstland.

Områdets lättillgängliga läge via allmän väg skapar goda förutsättningar för reservatet att nyttjas som friluftsområde. Utan kända anläggningar för det rörliga friluftslivet finns här potential att utforska ett bitvis orört vildmarksområde med oändliga möjligheter till spännande naturupplevelser.

Ni kan överklaga beslutet

Se Bilaga 1 med överklagandehänvisning.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § MB, vilka gäller omedelbart.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med naturvårdshandläggare Elias Elfverson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Per-Anders Jonsson och jurist Elin Winnberg Bergström medverkat.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning
2. Beslutslista
3. Föreskriftslista 1
4. Föreskriftslista 2
5. Skötselplan

Ni kan överklaga beslutet hos regeringen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Norrbotten antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Ni anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

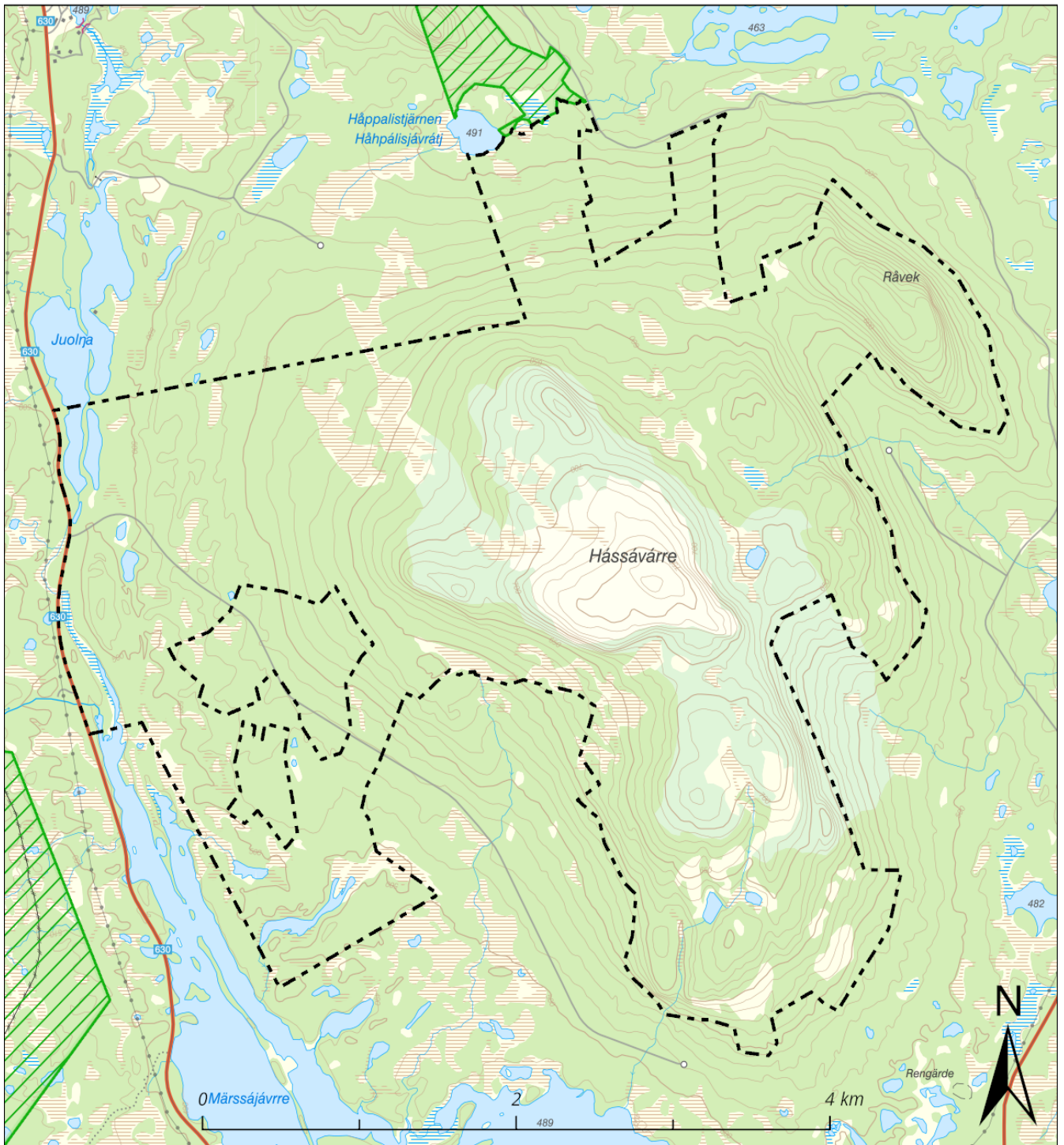
Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post norrbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 50 00. Ange ärendets diarienummer.

Bilaga 2. Beslutskarta

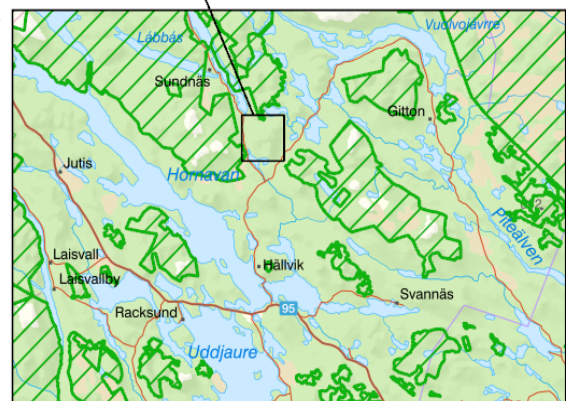
Naturreservat Håssåvárre naturreservat

Areal: ca 1 732 hektar

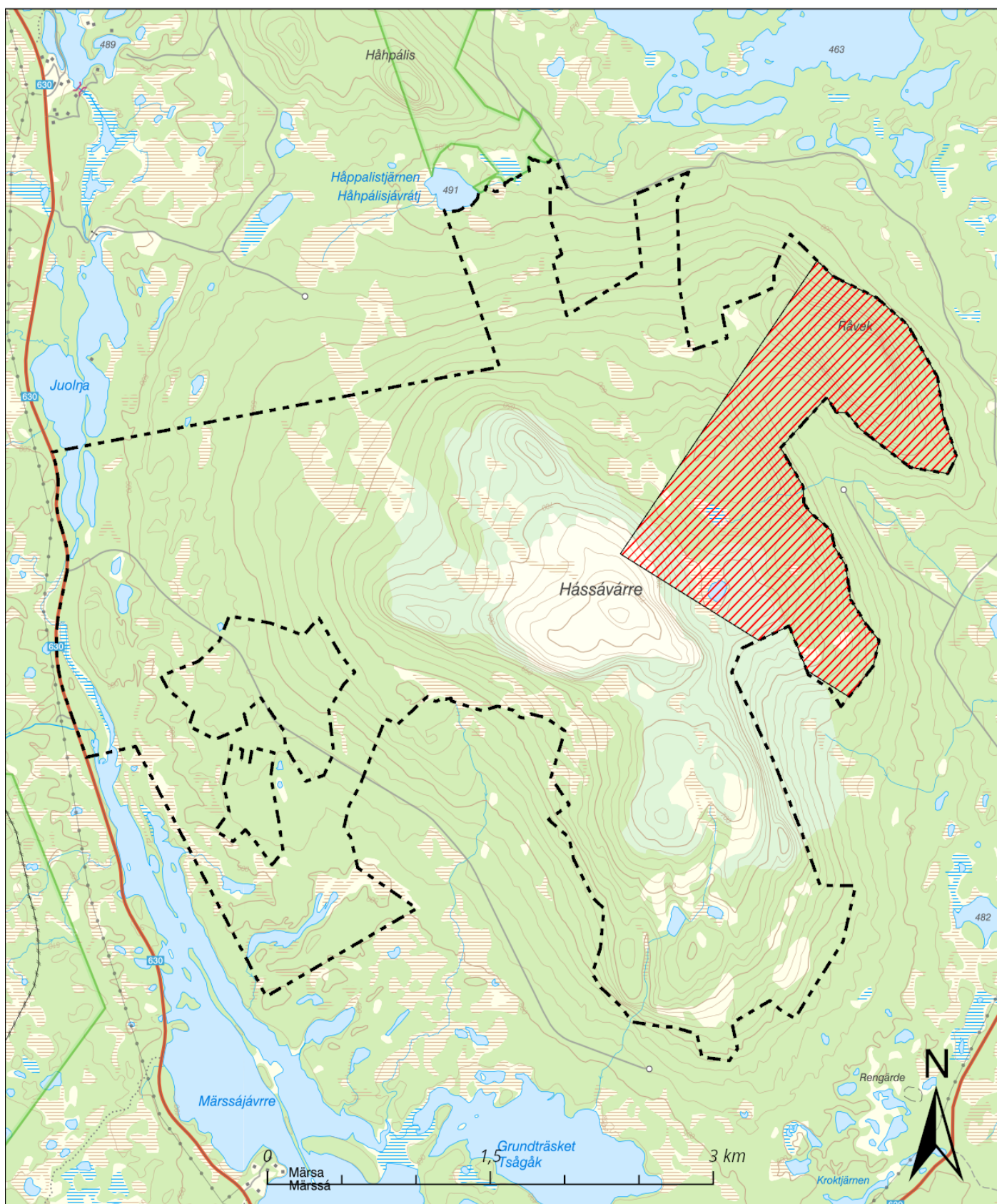
Arjeplog kommun

- Reservatsgräns
- Övriga naturreservat

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

Bilaga 3. Föreskriftskarta 1

Naturreservat Håssåvärre naturreservat

Arjeplog kommun

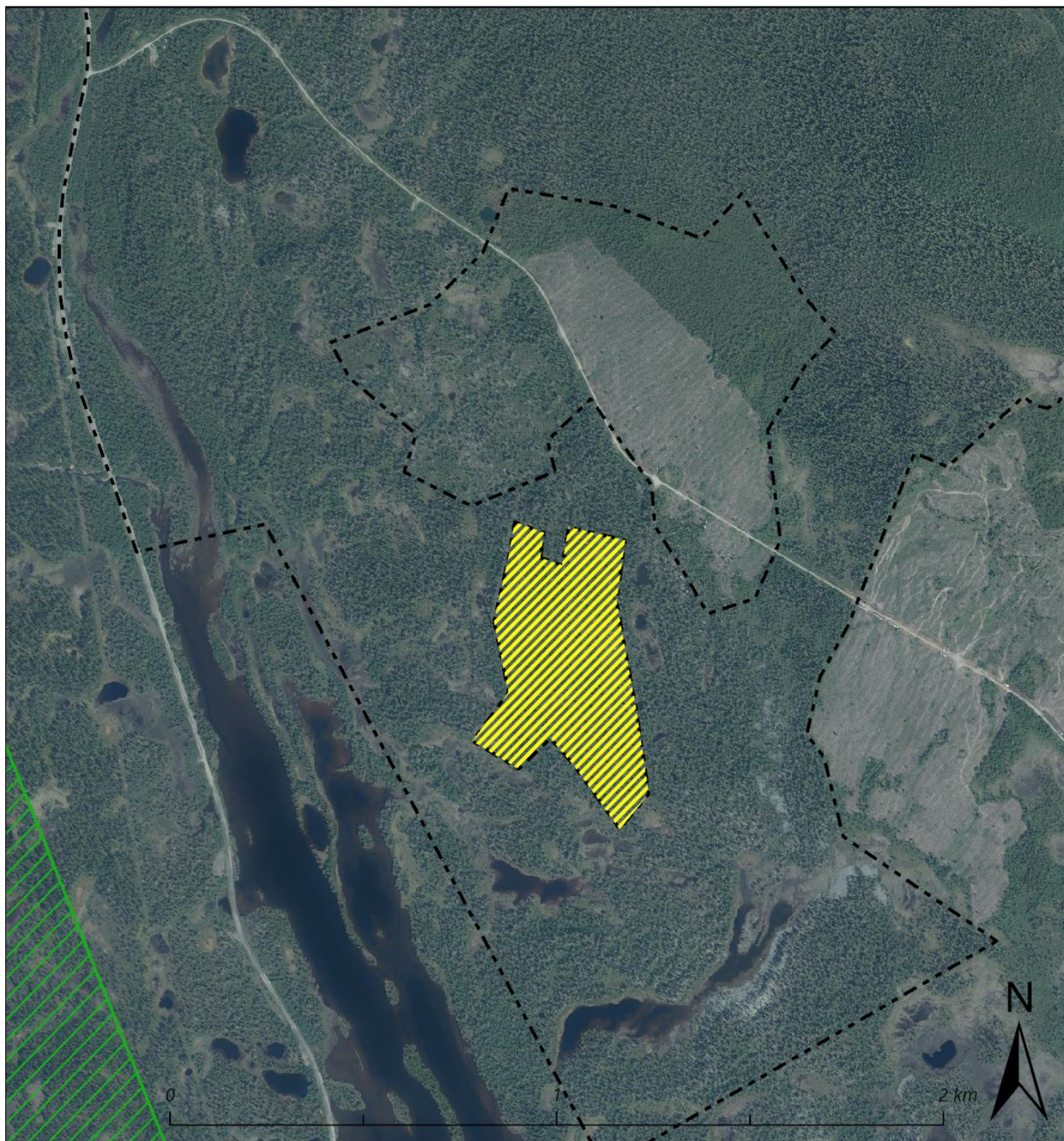

Länsstyrelsen
Norrbotten

 Reservatsgräns

 Område som avses
i undantag A.16
och A.17

Bilaga 4. Föreskriftskarta 2

Naturreservat

Håssåvärre naturreservat

Arjeplog kommun

Areal: ca 1 732 hektar

 Område som avses
i undantag 4

 Övriga
naturreservat

 Reservatsgräns

Länsstyrelsen
Norrbotten

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

